

**A MODEL OF FACTORS CONTRIBUTING TO INTEGRATING
LIFESTYLE IN THAI WOMEN WITH TYPE 2 DIABETES**

APINYA SIRIPITAYAKUNKIT

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY (NURSING)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY**

2007

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

รูปแบบจำลองปัจจัยที่มีผลต่อการปรับแบบแผนในการดำเนินชีวิตของหญิงไทยที่เป็นเบาหวานชนิดที่ 2
(A MODEL OF FACTORS CONTRIBUTING TO INTEGRATING LIFESTYLE
IN THAI WOMEN WITH TYPE 2 DIABETES)

อภิญา ศิริพิทยาคุณกิจ 4537293 NRNS/D

ปร.ด. (การพยาบาล)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : สมจิต หนูเจริญกุล, Ph.D., GAIL D' ERAMO MELKUS, Ed.D., C-ANP, ชัชลิต รัตตสาร, M.D., มณี อากานันท์กุล, Ph.D., ชวิชัย วรพงศธร, Ph.D.

บทคัดย่อ

โรคเบาหวานเป็นปัญหาสุขภาพเรื้อรังที่สำคัญของประเทศไทย การปรับเปลี่ยนแบบแผนการดำเนินชีวิตต้องใช้เวลาและใช้ความพยายามทั้งกำลังกายและกำลังใจอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้หญิงไทยเนื่องจากมีหน้าที่ดูแลครอบครัวและบางคนต้องทำงานนอกบ้าน การทำหลายบทบาทหน้าที่ที่ย่อมทำให้มีความยากลำบากมากขึ้นในการปรับแบบแผนการดำเนินชีวิต อย่างไรก็ตามผู้หญิงที่เป็นเบาหวานพยายามค้นหาวิธีในการปรับการดูแลเบาหวานให้เข้ากับวิถีชีวิตเดิมของตนเองเพื่อให้อยู่กับเบาหวานได้อย่างลงตัว การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านบุคคล การรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและเพื่อน และปัจจัยทางด้านระบบสุขภาพที่มีผลต่อการปรับแบบแผนในการดำเนินชีวิตของหญิงไทยที่เป็นเบาหวาน โดยใช้ทฤษฎีการปรับตัวของรอยเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยหญิงที่เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 จำนวน 490 คนที่มารับการรักษาในโรงพยาบาล 3 แห่งในกรุงเทพมหานครและมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด กลุ่มตัวอย่างทำการตอบแบบสอบถาม 5 ชุด ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากการดูแลเบาหวาน แบบวัดการรับรู้พฤติกรรมสนับสนุนการดูแลเบาหวานจากครอบครัวและเพื่อน แบบวัดคุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างผู้ป่วยและบุคลากรในทีมสุขภาพ และแบบวัดการรับรู้การปรับแบบแผนการดำเนินชีวิตกับเบาหวาน

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านบุคคล การรับรู้พฤติกรรมสนับสนุนการดูแลเบาหวานจากครอบครัวและเพื่อน คุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างผู้ป่วยและบุคลากรในทีมสุขภาพ ปัญหาที่เกิดจากการดูแลเบาหวาน สามารถทำนายความแปรปรวนของการปรับแบบแผนการดำเนินชีวิตกับเบาหวานได้ 43% รูปแบบจำลองสุดท้ายที่ปรับแก้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 46, df = 28, p = .017, RMSEA = .036, GFI = .99, CFI = .99, \chi^2/df = 1.64$) รายได้ การรับรู้พฤติกรรมสนับสนุนการดูแลเบาหวานจากครอบครัว คุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างผู้ป่วยและบุคลากรในทีมสุขภาพมีอิทธิพลโดยตรงทางบวกต่อการรับรู้การปรับแบบแผนการดำเนินชีวิตกับเบาหวาน ($\gamma = 1.65, p < .05$) ($\beta = .52, p < .05$) และ ($\beta = .46, p < .001$) ตามลำดับ ปัญหาที่เกิดจากการดูแลเบาหวานและระดับการศึกษามีอิทธิพลโดยตรงทางลบต่อการรับรู้การปรับแบบแผนการดำเนินชีวิตกับเบาหวาน ($\beta = -.17, p < .01$) และ ($\gamma = -.09, p < .01$) การรับรู้พฤติกรรมสนับสนุนการดูแลเบาหวานจากเพื่อนมีอิทธิพลโดยตรงทางบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อการรับรู้การปรับแบบแผนการดำเนินชีวิตกับเบาหวาน ($\beta = .07, p > .05$)

ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าบุคลากรในทีมสุขภาพควรตระหนักถึงปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้การปรับแบบแผนการดำเนินชีวิตกับเบาหวาน การศึกษาระยะยาวและการศึกษาเชิงทดลองเป็นสิ่งจำเป็นในการศึกษาต่อไป

A MODEL OF FACTORS CONTRIBUTING TO INTEGRATING LIFESTYLE IN THAI WOMEN WITH TYPE 2 DIABETES

APINYA SIRIPITAYAKUNKIT 4537293 NRNS/D

Ph.D. (NURSING)

THESIS ADVISORS: SOMCHIT HANUCHARURNKUL, Ph.D., GAIL D'ERAMO MELKUS, Ed. D., C-ANP., CHATCHARIT RATTARASARN, M.D., MANEE ARPANANTIKUL, Ph.D., THAVATCHAI VORAPONGSATHORN, Ph.D.

ABSTRACT

Type 2 diabetes mellitus has become a major chronic health problem in Thailand. Making existing lifestyle changes is difficult, with struggle, time and effort required. This is true in Thai women because they have to fulfil both family and job responsibilities. Managing multiple roles may relate to the difficulties in enduring with demands of diabetes. However, women with type 2 diabetes try to find new life patterns that are suitable and comfortable for them, and that allow them to continue to practice diabetes activities so that they can integrate diabetes regimens into their lifestyle. The purpose of this study was to examine the causal relationships among personal, psychological and health care system factors that contribute to integrating lifestyle in Thai women with type 2 diabetes. The Roy Adaptation Model and diabetes-related literature provided the theoretical framework for this study.

A total of 490 women with type 2 diabetes from three hospitals in Bangkok were recruited. Participants were asked to complete five questionnaires: the Problems Areas In Diabetes, the Modified Diabetes Family Behavior Checklist-II, the Modified Diabetes Social Support Questionnaire-Friends version, the Modified Patient Reactions Assessment, and the Diabetes Questionnaires.

Data were analyzed by using SPSS 9.05 and LISREL 8.52. The results showed that 43% of total variance in integrating lifestyle was explained by the proposed model. The relationship among seven variables were tested and the final model did fit the data well ($\chi^2 = 46$, $df = 28$, $p = .017$, RMSEA = .036, GFI = .99, CFI = .99, $\chi^2/df = 1.64$). Income had the strongest positive direct effect on perceived integrating lifestyle ($\gamma = 1.65$, $p < .05$). Family support and quality of patient-provider relationships had large positive direct effects on perceived integrating lifestyle ($\beta = .52$, $p < .05$) and ($\beta = .46$, $p < .001$). On the other hand, demands of diabetes and education had negative direct effect on perceived integrating lifestyle ($\beta = -.17$, $p < .01$) and ($\gamma = -.09$, $p < .01$), respectively. However, friend support had a non-significant positive direct effect on perceived integrating lifestyle ($\beta = .07$, $p > .05$).

These findings indicate that the proposed model can explain and predict integrating lifestyle in Thai women with type 2 diabetes and provide options for better intervention with individuals with diabetes. Health care providers have to recognize social context factors that may influence integrating lifestyle. Longitudinal study and experimental study are recommended for further study.

KEY WORDS: INTEGRATING LIFESTYLE/TYPE 2 DIABETES MELLITUS

180 pp.